

Siiraa-Lakk.17.2

Description

Nabiyyiin (SAW) ummata isaa keessatti rakkoo hangana hin jedhamne qunnamanii jiru. Urga daâ€™waa ifatti baase irraa jalqabee gowwoota Qureeshotaa irraa azaan baayâ€™een irra gahee jira. Iddoo isaan walitti qabaman biraan yoo darbee, isaatti qoosu. Qishnaaf akkana jedhunii turan: Kuni ilma Abu Kabsha samii irraa isatti dubbatamudha.â€• Isaan keessaa namni tokko Nabiyyii (SAW) biraan darbuun qishnaaf akkana jedha: Harâ€™a samii irraa sitti hin dubbatamnee?â€•

Dhimmichi qishnaa, qoosaa fi nafsee azaa gochuu irratti qofa hin gabaabbanne. Inumaa gara qaama rakkisuutti darbe. Inumaa aduwwiin Rabbii Umayyah ibn Khalaf hanga fuula Nabiyyii (SAW) irratti tufu gahe. Madinaatti godaanun boodas ciminni azaa fi qormaataa hin dhaabbanne. Diinonni haarofti mulâ€™achuun sarara haarawa qabate. Yommuu Makkaan keessa ture san diinonni Qureeshota Makkaan keessa jiran qofa yommuu taâ€™u, erga gara Madinaatti godaane booda munaafiqoota, Yahuudota, Pershiyaa, Ruumota fi gareen biroo isaan waliin gamtooman isaaf diinota taâ€™an. Makkaan keessatti azaa qishnaa, qoosa, rukuttaa fi marsuu erga taâ€™ee booda Madiina keessatti immoo waraanan azaa gochuutti qajeele. Dhugumatti, yeroo nabiyummaa fi jirenyi isaa guutuu keessatti qormaanni fi balaan akka sansalataa kan walqabataniidha. Garuu Nabiyyiin (SAW) karaa Rabbii keessatti wanta isa tuqeef hin dadhabne, abdis hin kunne. Kana irra rakkoo hundaa obsan dandaâ€™ee dabarse.

Guddinna rakkoo Nabiyyiin (SAW) jirenya isaa keessatti dandaâ€™e eenyullee yaadu hin dandaâ€™u. Kuni gatii ergaa inni baadhateen kan wal gituudha. Kanaafi, Rabbii isaa biratti al-Maqamal Mahmuud (dhaabbata faarfamaa) fi sadarka olâ€™aanaa haqa godhate. Akkuma ummata darbanii adabbiin cimaan ummata isaas akka hin tuqneef rakkolee isa tuqan irratti ni obse. Akkasumas, daaâ€™iwwan fooyyaâ€™iinsa ummata keessatti fiduuf carraaqaniif fakkeenyga gaarii taâ€™uuf azaa kana hunda obsaan dandaâ€™e. Seera Rabbii subhaanahu wa taâ€™aalaa keessaa tokko, nama sadarka isaa olkaasu yoo fedhe qormaata fi rakkolee adda addaatin qora. Qormaanni kunis isa qulqulleessu, jabeessu fi sadarkaa isaa olkaasufi. Abu Saâ€™id Kudriyy akkana jechuun Nabiyyi (SAW) gaafate, â€œYaa Ergamaa Rabbii! Namoota hundarra eenyulu sirritti qoramarâ€• Nabiyyiinis (SAW) ni jedhan, â€œNabiyyoota, ergasii hundarra gaarii kan taâ€™e, itti aanse hundarra gaarii kan taâ€™edha. Gabrichi hanga amantii isaatiin qorama. Yoo amanti isaa keessatti jabaata taâ€™e, qormaanni isaa akkasuma itti jabaata. Amanti isaa keessatti laafinni yoo jiraate immoo, hamma amanti isaa irratti hundaaâ€™e ni qorama. Qormaanni gabricharratti buâ€™uu hin dhaabbatu hanga badiin isarra kan hin jirre taâ€™ee dachii irra deemutti malee.â€• [Sunan ibn Maajah 4023](#)

(Kanaafi, namoonni gariin â€œamantii yoo sirritti qabadheâ€• qormaanni natti jabaata jechuun amanti laaffisu. Garuu kuni of gowwoomsudha. Qormaata addunyaa xiqqoo tana jalaa dheessuun amanti gadi lakkisanii akkamitti azaaba Aakhirah dandaâ€™uu? Qormaanni addunyaa gabaaba fi kan darbuudha. Garuu adabbiin Aakhirah turaa fi jabaadha. Qormaata yeroo gabaaba irratti obsanii mindaa guddaa argachuu fi azaaba Aakhirah jalaa nagaha bahuu wayya immoo amanti gadi dhiisanii ykn laaffisanii azaaba Aakhirah turaa taâ€™eef of saaxiluu wayyaa?)

Azaa fi rakkisuun sahaabota Nabiyyii (SAW) qunname-Kutaa 1

1-Rakkoo Abu Bakr Siddiq (Radiyallahu anhu) muudate

Dhuguma, Muslimoota keessaa namoonni dararaa fi azaa Qureeshotaatiif baayâ€™ee saaxilamu sahaabota dadhaboo fi gabroota turaniidha. Garuu Muslimoonni sadarka qabanii fi beekkamoo taâ€™anis dararaa kana jalaa hin baraaramne. Dhugumatti Abu Bakr harka Qureeshota keessatti dararame jira. Mataa isaa irratti biyyeen ni naqame. Siliparin Masjid Harama keessatti ni rukutame. Duâ€™aa fi jiruu jidduu taâ€™e uffataa marame gara mana isaatti baadhatame. Aaâ€™ishaan akka gabaastetti, yommuu sahaabonni 39 Nabiyyii (SAW) biratti walitti qabaman, Abu Bakr daâ€™waa ifatti akka labsuu Nabiyyitti warwaate. Nabiyyin (SAW) ni jedhan, â€œYaa Abu Bakr, nuti lakkofsaan xiqqoodha.â€ Hanga Nabiyyiin (SAW) daâ€™wa ifa baasanitti fi Muslimoonni naannawa masjiidatti bittinaâ€™anitti Abu Bakr warwaachu hin dhiisne. Nabiyyiin (SAW) taaâ€™anii osoo jiranuu Abu Bakr dhaabbate namootatti dubbachuu jalqabe. Inni dubbataa jalqaba namoota gara Rabbii fi Ergamaa Isaatti waamedha. Mushrikonni isa calâ€™isaan kan dhageefatan osoo hin taâ€™in lafaa ol fincieluun isaa fi muslimoota naannawa masjiidaa jiran rukuttaa cimaa rukutuu jalqaban. Kopheen Abu Bakr irra ijjatan, haleellaa cimaa haleelan. Namni faasiqni Utbah ibn Rabiiâ€™a isatti dhiyaachun kophee isaatin fuula Abu Bakr rukutu jalqabe. Garmalee fuula isaatirra dhiigni gadi jigu irraa kan kaâ€™e fuulli isaa funyaan irraa addaan hin beeysisu.

Ergasi gasti Abu Bakr kan taate Bani Taym dhufuun Qureeshota isa miidhu irraa ariite. Bani Taym Abu Bakrin hanga mana isaa galchanitti uffataan maranii baadhatan. Ergasi Bani Taymi deebiâ€™un Masjiida Haraam seenan. Ni jedhan, â€œRabbiin kakanne! Yoo Abu Bakr duâ€™e dhugumatti Utbah ibn Rabiiâ€™a ni ajjeesna.â€ Isaanis gara Abu Bakr ni deebiâ€™an. Abu Quhaafah (abbaa Abu Bakr) fi Bani Taym hanga deebii deebisutti Abu Bakrin dubbisuu jalqaban. Dhuma guyyaa irratti ni dubbate, akkanas jedhe, â€œErgamaan Rabbii (SAW) maal hojjate?â€ Gosti isaa kuni Muslimala waan hin taaneef wanta inni jedheef isa waqqasan. Ergasii haadha isaa Ummu Al-Kheyriin ni jedhan: wanta nyaatamuun fi dhugamu mee barbaadi fidiif.â€ Ummu Al-Kheyris akka nyaate dhugu isatti warwaatte. Inni garu deddeebisee, â€œErgamaan Rabbii maal hojjatee?â€ jedha. Ishiin, â€œRabbiin kakadhe, saahiba kee ilaachise wanti beeku hin jiru.â€ Innis ni jedhe, â€œGara Ummu Jamil bint Khaxxaab deemun waaâ€™ee isaa gaafadhu.â€ Haatis hanga Umm Jamilin wal-qunnamtutti ni deemte. Ni jette, â€œAbu Bakr waaâ€™ee Muhammad bin Abdullah si gaafata.â€ Ummu Jamilis ni jette, â€œAni Abu Bakris taâ€™ee Muhammad ibn Abdullah hin beeku. Yoo feete gara ilma keeti waliin haa deemnu.â€ Ishiin, ni jette, â€œHayyee kaa.â€ Ergasii ishii waliin ni deemte. Abu Bakr garmalee kan dhukkubsatu taâ€™ee argite. Ummu Jamilis itti dhiyaachun sagalee olkaaste akkana jette, â€œDhugumatti, namoonni kana sitti hojjatan namoota gadhee fi kufriiti. Rabbiin isaan irraa akka harka siif baasu nan abdadha.â€ Abu Bakris ni jedhe, â€œErgamaan Rabbii (SAW) maal hojjatee?â€ Ishiin, ni jette, â€œTuni haadha teeti [wanta nuti jennu] ni dhageessi.â€ Abu Bakris haadha isaa ilaachise homaa akka hin yaadne ishii tasgabeeesse.

Ummu Jamilis ni jette, â€œInni nagaha jira.â€ Abu Bakris ni jedhe, â€œEessa jiraa?â€ Ishiin, ni jette, â€œDaarul Arqam (Mana Arqam)â€ Innis ni jedhe, â€œRabbiin kakadhe hanga Nabiyyii (SAW) bira deemutti nyaata hin nyaadhu, dhugaati hin dhugu.â€ Ummu Al-Kheeyri fi Ummu Jamil hanga dhimmoonni karaa irra jiran qabbanaâ€™anitti isa ni tursiisan. Erga haalli qabbanaâ€™e fi tasgabbaâ€™e booda isaan lamaan Abu Bakrin ofitti hirkisuun gara Daarul Arqamitti qajeelaniin. Akkuma Nabiyyitti seensisaniin Nabiyyiin (SAW) gara isaatti fiigun isa dhungatan. Muslimoonni biroos

gara isaatti fiigan. Ergamaan Rabbii (SAW) mararfanna cimaa isaaf mararfatan. Abu Bakris ni jedhe: Haati fi abbaan kiyya siif haa wareegaman yaa Ergamaa Rabbii! Rakkoon homaatu narra hin jiru wanta namni gadheen suni fuula kiyya irra rukute malee. Tuni haadha tiyya ilma ishiitti tola ooltedha. Ati nama barakaa qabuudha. Gara Rabbitti ishii waami, Rabbiinis akka ishii qajeelchu kadhuuf. Tarii Rabbiin sababa keetin ibidda irraa ishii baraaru dandaâ€™a.â€•Ergasii Nabiyyiin (SAW) Rabbiin ni kadhatan, ishiis gara Rabbiitti waaman. Ishiinis ni Islaamofte. (Siiratu Nabawiyyati- Ibn Kasiir 1/439-441)

2-Bilaal (Radiyallahu anhuu)

Azaa fi dararaan Mushrikoonni Nabiyyii fi sahaabota isaa irraan gahan guyyaa guyyaan dabaluu fi dachaa taâ€™uu itti fufe. Keessumaayyu, gabroonni Islaamatti seenan garmalee kan adabamanii fi azzabaman turan. Islaama irraa duubatti isaan deebisuu fi namoota biraatiif fakkeenyaa akka taâ€™aniif garmalee isaan dararan. Abdullah ibn Masâ€™uud ni jedha, â€œNamoonni jalqaba Islaama ifatti baasan torba. Isaanis: Ergamaa Rabbii (SAW), Abu Bakr, Ammaar, haadha isaa Sumayyah, Suheeyb, Bilaali fi Miqdaad. Rabbiin nabiyyii (SAW) sababa abbeeraa isatiin mushrikoota irraa isa eega. Abu Bakrin immoo sababa gosa isatiin isa eege. Garuu Muslimoota hafan biroo mushrikoonni uffata sibila irraa hojjatamee isaan irratti uwvisuun aduu keessatti isaan baqsan. Bilaalin malee hundi isaanitu wanta mushrikoonni isaan irraa barbaadan ni kennaniif. (Kana jechuun dirqamaan dubbi kufrii akka dubbatan mushrikoonni isaan dirqisisan. Arrabaan haa dubbatanii malee qalbiin isaanii iimaanan kan tasgabbaaâ€™edha.) Bilaal nafsee isaa Rabbiif jedhe dhabu akka dhimma salphaatti ilaale. Namoonnis nafsee isatiif danta hin kennine. Ijjoletti kennanii karaa Makkaa keessaan naannaâ€™aniin. Innis akkana jechaa ture, â€œAhadun Ahadun (Tokkicha, Tokkicha)â€•(Rabbit Tokkicha, Isa malee kan haqaan gabbaramu hin jiru.)

Bilaal maatii isa eegu, saayfi ittiin ofirraa dhoowwuun hin qabu ture. Hawaasa wallala Makkaa keessatti namni akkanaa tajaajiluu fi ajajamuu, akka horii gurguramuu fi bitamuu malee hawaasa keessatti bakka homaatu akka hin qabnetti ilaallama. Namni kuni ilaalcha mataa ofii qabaachu ykn nama yaada haarawa burqiisisu taâ€™uu ykn abbaa daâ€™waa taâ€™uun hawaasa jaahilliyya keessatti yakkaa guddaa miilti Qureeshota itti sochootu fi hollattuudha. Garuu osoo mushrikoonni akeekachisanu daâ€™waan haarofti dargaggoonni itti fiigan kuni qalbii gabricha gatamee fi dagatamee kana ni tuqe. Ergaan Islaamaa jiruu keessatti nama haarawa gochuun isa baase. Amanti kanatti erga amanee fi Nabii Muhammadi fi obboleeyyan iimaanaa isatti erga dabalamii booda hundee qalbii isaa irraa hiikni iimaana ni burqe. Ina kunoo amma, sababa amantii isatiif azaaba (adabbii) adda addatiif saaxilamaa jira. Waziira Nabiyyii (SAW) kan taâ€™e Abu Bakr Siddiq gara bakka Bilaal itti azzabamu deemun Umayyah ibn Khalafin akkana jedhe, â€œMiskiina kana ilaalchisee Rabbin hin sodaattu? Hanga duâ€™utti (azzabdaa)?â€• Umayyaanis ni jedhe, â€œKan balleesse sihi. Kanaafu wanta argitu keessaan nagaha isa baasi.â€• Abu Bakris ni jedhe: Nan hojjadha. Ana bira gabricha gurraacha isa irra cimaa taâ€™ee fi amanti kee irratti jabaa taâ€™etu jira. Isa siif kenna.â€•Innis ni jedhe, â€œFudhadhe jira.â€• Abu Bakris ni jedhe, â€œInni keeti.â€• Abu Bakr siddiqis gabricha isaa umayyaaf kennee Bilaal fudhatee bilisa baase. Gabaasni biraa akka odeessutti Abu Bakr Bilaalin Awaaqi torbaan ykn warqii awaaqi afurtamaan bite. (Awaaqi-warqii safaruuf safara itti gargaaramaniidha).

Ee obse, ee jabaate Bilaal (radiyallahu anhu)! Islaama fudhachuu isatiin nama dhugaa ture. Kanaafi, ni jabaate, sodaachisaa fi adabbii adda addatiif onneen isaa hin laafne. Obsii fi gadi dhaabbanni (sabaanni) isaa wanta dallansuu Qureeshota dabaluudha. Keessumaayyu Muslimoota dadhaboo keessaan nama

tokkicha Islaama irratti gadi dhaabbatee fi wanta mushrikoonni barbaadan kan isaaniif hin kennineedha. Jecha kufrii isaan jedhi jedhaniin didee jecha tawhiida â€œAhadun Ahadunâ€¢jedhu deddeebise.

Qormataa hunda booda badhaasni ni jira. Bilaal azaaba fi rakkoo isatti roobe jalaa ni bahe. Hidhaa gabrummaa jalaa bahuun jirenya hafe isaa Nabiyyii (SAW) waliin jiraate. Nabiyyittis kan gammaduu fi Jannataan kan gammachiifame taâ€™ee duâ€™e. Gaafa tokko Nabiyyiin (SAW) Bilaalin akkana jedhan, â€œ**Dhugumatti ani halkan edaa Jannata keessatti sagalee faana keeti of fuunduratti dhagahe.**â€¢ [Sahih Muslim 2458](#), [Sahih Al-Bukhaari 1149](#) Sahaabota birattis sadarkaan inni qabu guddaa ture. Umar (radiyallahu anhu) akkana jechaa ture: Abu Bakr hogganaan keenya hogganaa keenya bilisa baase.â€¢ â€œhogganaa keenya bilisa baaseâ€¢jechuun isaa â€œBilaalin bilisa baaseâ€¢jechuu isati.

Kitaabban wabii:

[As-Siiratu Nabawiyati](#)â€“fuula 145-151, Alii Muhammad Sallaabi, [Noble Life of The Prophet](#) [English] 1/386-396

Date Created

October 7, 2019

Author

admin